

Подольского губернатора, об усилении надзора в губернии в связи с агитацией униатских священников среди населения. – Арк. 11 зв.

33 Там само.

34 Там само. – Арк. 16.

35 Лужницький Г. Українська церква між Сходом і Заходом: Нарис історії Української Церкви / Григор Лужницький. – Філадельфія: Провидіння, 1954. – С. 458.

36 ДАВО. – Ф. 382 (Луцкая Униатская Генеральная Духовная Консистория Волынской губернии). – Оп. 3. – Спр. 3 (Предписания Волынского губернского правления о переходе церквей на православие, 1799 год). – Арк. 58.

37 Там само. – Арк. 84.

38 Там само.

39 Там само. – Арк. 84 зв.

40 Там само. – Арк. 94–94 зв.

41 Там само. – Арк. 94 зв.

42 Там само.

SUMMARY

Ruslana Sheretyuk

THE CIRCUMSTANCES OF THE RETURNING OF RIGHT-BANK UKRAINE «PIOUS» PARISHIONERS TO THE UNION AT THE END OF THE 18TH CENTURY

According to the archival documents the article clears up the circumstances of the returning of Right-Bank Ukraine novice Orthodox believers to the Uniat Church at the end of 18th century and also the response of temporal power and churchmen of Russian Empire on this process.

Key words: Russian autocracy, the emperor Pavlo I, Right-Bank Ukraine, Russian Orthodox Church, Uniat Church, archival documents.

Оксана Карліна,

*кандидат історичних наук,
доцент Волинського національного
університету імені Лесі Українки*

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ ОКРУЗІ НА ПОЧАТКУ ХІХ СТ.

Розглянуто стан унійних парафій декількох деканатів Тернопільського округу на 1814 рік, які в церковно-адміністративному відношенні упродовж деякого часу підпорядковувались відновленій Луцькій греко-католицькій єпархії. Зроблено висновок про збереження структури греко-католицької церкви у тій частині Східної Галичини, яка входила до складу Російської імперії в 1809–1815 рр., не дивлячись на політику ліквідації цієї церкви, що проводилась російським урядом на Волині.

Ключові слова: греко-католицька церква, Луцька унійна єпархія, наполеонівські війни, візитація, Тернопільський округ.

Наприкінці XVIII – на початку XIX ст. вся Європа переживала надзвичайно бурхливі події, внаслідок яких політична карта континенту зазнала величезних змін. Зникла Річ Посполита, постійно перекраювалися кордони держав Центрально-Східної Європи у ході наполеонівських війн, Росія ставала сильним гравцем на полі європейської політики.

Усі політичні перипетії, пов'язані з поділом Речі Посполитої і наполеонівськими війнами, безпосередньо вплинули на становище греко-католицької церкви. Колись єдина церковно-адміністративна структура опинилась у складі двох держав, кожна з яких будувала та реалізовувала різні плани щодо неї.

Без сумніву, греко-католицьке духовенство відіграло важливу роль, а може навіть вирішальну, у визначенні місця своєї церкви в Російській та Австрійській імперіях. Його матеріальне становище, соціальне походження і освітній рівень визначали політику монархів щодо греко-католицької церкви, впливали на формування образу цієї соціальної групи в очах полірелігійного і багатонаціонального російського й австрійського суспільств.

У статті ставиться за мету проаналізувати політико-церковну ситуацію, яка склалася у Східній Галичині, коли в ході наполеонівських війн Тернопільський округ увійшов до складу Російської імперії, а греко-католицькі парафії в ньому підлягали адмініструванню з боку Луцької єпархії. При цьому до уваги взяти політику, яка проводилась в Російській та Австрійській імперіях щодо греко-католицької церкви наприкінці XVIII – на початку XIX ст.

До 1772 року на українських землях греко-католицька церква мала п'ять з восьми єпархій: Володимирську (серед інших до неї входили парафії, які знаходилися на заході Волинського воєводства), Луцьку (переважно парафії у Волинському і порівняно небагато у Руському воєводствах), Хелмську (частина парафій у Руському і Волинському воєводствах), Перемишльську (більшість парафій у Руському воєводстві), митрополічу Київську (парафії у Брацлавському, Київському і незначна кількість у Волинському воєводствах)¹. Після першого поділу Речі Посполитої в межах Австрії опинився південь Луцької єпархії (бродівський, олеський і залозецький деканати; частина ожоховського, радзивилівського і волочиського деканатів – всього 84 парафії)². У 1780-х роках ці парафії були включені до складу Перемишльського єпархії.

Поліетнічний склад Габсбурзької монархії став причиною того, що влада змушена була виробити особливу політику щодо некатолицьких церков. Імператори XVIII ст. відкинули контрреформаційну концепцію нав'язування всім підданим римо-католицької релігії як основного чинника уніфікації імперії. Вони керувалися як просвітницькими ідеями релігійної толерантності, так і усвідомленням загрози, яку несе маргіналізація великої кількості вірних греко-католицької та православної церков. Тому після анексії Східної Галичини Марія Тереза у 1774 році зрівняла у правах греко-католиків з католиками римського обряду³.

Велике значення для поліпшення матеріальної ситуації греко-католицької церкви мали нові правила управління релігійним життям в Австрійській монархії, запроваджені імператором Йозефом II. За його розпорядженням були ліквідовані більшість монастирів і капітул, а з їхніх статків створені так звані

релігійні фонди, які стали основним засобом реалізації церковної політики в усіх провінціях держави⁴.

Позитивні наслідки нової політики відчули, насамперед, священники: вони отримували доплату до доходів з парафіяльних бенефіціїв. Тому в Галичині досить швидко зникли «попи-селяни», які самі займалися веденням власного господарства, а умови життя греко-католицьких парохів стали наближатись до рівня римокатолицьких «плебанів-панів»⁵. Однак тепер греко-католицькому священнику треба було «дбати не лише про відданість церкві, а й про патріотично надійну поведінку ввірених йому членів громади як громадян держави»⁶. Відповідно до засад йосифінізму йому доводилось виконувати обов'язки й державного чиновника, серед яких було й оголошення з амвону численних розпоряджень світської влади.

Становище греко-католицької церкви на українських землях, які у другій половині 90-х років XVIII ст. потрапили до складу Російської імперії, різко відрізнялось від того, яке склалося в Австрії. Воно визначалось прагненням царської влади ліквідувати церковну унію, тому не стільки змінювалася сітка парафій, скільки греко-католицькі церкви перетворювалися на православні.

У 1793–1794 рр. в Петербурзі був складений план діяльності православної місії серед уніатів, передусім на Волині й Поділлі, де унія мала слабші корені. Проведення в цьому напрямі акції набули масового характеру в 1794–1796 рр. Поштовою до них стала поява «Пастирської грамоти», яка була видана 22 квітня 1794 року і оголошена через місяць случким архимандритом Віктором Садковським, призначеним імператрицею Катериною II очолити місіонерську роботу, спрямовану на навернення на православ'я греко-католиків з українських і білоруських земель⁷. Генерал-губернатор новоприєднаних земель Т. І. Тутолмін повинен був «надавати, в чому потрібно, від світського начальства захист і допомогу» всім тим, які мають «святий намір повернутися до істинної їхньої матері – церкви благочестивої»⁸. Особливо наголошувалось на тому, «щоб ніхто з духовних і світських поміщиків римського і уніатського закону не посмів чинити ніяких перешкод, утисків і образ тим, хто повертається в благочестіє» під загрозою судового покарання і секвестру майна⁹. Офіційно оголошеної добровільності влада не дотримувалась¹⁰.

До початку 1795 року в Ізяславській (в майбутньому – Волинській) губернії православними стали 615 парафій, 432 священники і 304411 мирянин¹¹. Одночасно на Волині почали формуватися організаційні структури православної церкви¹².

У цьому ж році Катерина II підтримала ліквідацію Луцького, Володимирського унійних єпископств і митрополичої кафедри. Також було наказано закрити ті василіанські монастирі, що не займалися вихованням молоді та благодійністю¹³. Внаслідок таких дій нової влади архієпископ Полоцький став єпископом-ординарієм усіх греко-католиків, що залишились на Волині та решті українських земель у складі Російської держави.

Тим часом православна церква різко збільшила терени свого поширення: на вересень 1796 року «на благочестіє» перейшло на Волині ще 205 парафій, 140 священників і 97 тисяч вірних, переважно, у Володимирському, Луцькому і Ковельському повітах. До жовтня 1797 року до них додалося ще 102 парафії і

39 тисяч осіб пастви¹⁴. Таким чином, у 1798 році Волинська православна єпархія налічувала 1076 церков¹⁵, або 69 відсотків від усіх греко-католицьких церков, що діяли до 1772 року на землях, які склали новоутворену Волинську губернію¹⁶. Організаційне оформлення парафії завершилось у 1799 році, коли на підставі указу від 16 жовтня «Житомирській єпархії, нинішній єпископ якої називається вікарієм Мінським, яка складається нині з однієї Волинської губернії, не називатися уже єпископу цієї вікарієм Мінської єпархії і не бути у того єпископа ні в якій залежності, а за значної кількості церков, які знаходяться в цій губернії, бути йому віднині місцевим [єпископом] у числі третього класу єпархій архієреїв, відповідно до якого і штат надати цьому архієрейському дому»¹⁷.

Після смерті Катерини II (1796 р.) завдяки старанням папської курії в 1798 році появилася «нова» Луцька унійна єпархія. До свого складу вона включила всі греко-католицькі парафії на українських землях Російської імперії (тобто в межах Київської, Подільської та Волинської губерній). На Луцьке єпископство був повернутий Стефан Левінський¹⁸. Єпископство, як і уся греко-католицька церква в Російській імперії, підпорядковувалась Відділу з католицьких духовних справ (згодом реформованому в Римо-католицьку духовну колегію) Міністерства юстиції. Митрополиту кафедру влада не дозволила відновити. У 1805 році колегія була поділена на два департаменти: римо-католицький і греко-католицький. Головою останнього став архієпископ Полоцький Іраклій Лісовський, його резиденція знаходилася в Санкт-Петербурзі. Наступного року він був іменованій «митрополитом з'єднаних церков у Росії», але без вживання титулу «митрополит Київський і Галицький»¹⁹.

Як тільки єпископ С. Левінський очолив Луцьку унійну консисторію, він одразу зайнявся впорядкуванням церковної структури: за № 339 від 29 липня 1798 року вийшло його розпорядження про проведення генеральної візитації парафій. Сама візитація була проведена у 1800 році; вона виявилась найповнішою за кількістю охоплених нею церков і найінформативнішою за змістом за всю недовгу історію відновленої єпархії²⁰. Візитація дала змогу уточнити, скільки парафій та пастви залишилось вірними церковній унії. Очевидно, спираючись на її результати, архієпископ Лісовський підготував звіт у 1804 році для папського нунція Фоми Ареццо в Санкт-Петербурзі. Пізніше, у 1807 році, сам Ареццо в широкій реляції зі своєї петербурзької нунціатури зазначав, що Луцька унійна єпархія (яка охоплювала три губернії Правобережної України) налічує 141 парафію, 146 священників і 81105 вірних²¹.

У 1807 році на чолі луцької греко-католицької єпархії став Григорій Коханович, а з листопада 1808 року він був одночасно й унійним митрополитом. Після його смерті у 1814 році Луцька єпархія на деякий час перейшла під управління Йосафата Булгака, єпископа Брестського, котрий згодом отримав митрополиту кафедру²². На початку XIX ст. резиденція луцьких греко-католицьких єпископів була перенесена до Жидичинського архімандритського монастиря (недалеко від Луцька).

Авторам поділу Речі Посполитої здавалося, що після підписання конвенції від 26 січня 1797 року, як додатку до петербурзького договору від 24 жовтня 1795 р., не лише Польська держава, але й пам'ять про неї назавжди будуть

стертими, а кордони між трьома імперіями залишаться непорушними. Однак ситуація змінилася з розгортанням наполеонівських воєн. Поразка коаліції у складі Англії, Австрії та Росії у 1805 році своїм наслідком мала активне використання Наполеоном «польської карти» у стосунках з Пруссією і Австрією. На частині польських земель Пруссії з'явилося Варшавське князівство (герцогство). Цар Олександр I був стурбований можливістю відновлення Речі Посполитої, хоча Наполеон, прогнозуючи війну з Австрією, запевняв російського партнера по Тільзітському союзу у відсутності таких планів. Знаючи про ці побоювання, Австрія у ході підготовки до війни з Францією забезпечила собі фактичний нейтралітет з боку Росії²³. Коли навесні 1809 р. австрійські війська перейшли кордон Варшавського Князівства, а польська армія їх зупинила і опанувала Люблін, Замостя, Сандомир, то у хід подій втрутилася Росія, офіційно як союзник Франції, неофіційно – Австрії²⁴. Російська армія на чолі з князем Голіциним виступила з Волині й закрила Львів перед поляками. Олександр I не мав наміру допускати відриву Галичини від Австрії та відновлення Речі Посполитої. Остерігаючись розриву відносин з Австрією і Пруссією, за умовами Шербрунського договору від 14 жовтня 1809 р. Росія погодилась на анексію лише Тернопільського округу з населенням близько 400 тис. осіб, хоча в російських урядових колах обговорювалося питання приєднання до Росії усїєї Галичини²⁵.

Внаслідок цих подій з кінця 1809 до 1815 рр. під управління луцьких унійних єпископів перейшли парафії Тернопільського округу, які до і після цих років входили до складу Львівського архієпископства. На терені Тернопільського округу знаходилося 17 греко-католицьких деканатів. Для них у 1810 році львівський митрополит Ангелович визначив окремо консисторію у Тернополі на чолі з місцевим деканом Григорієм Ганкевичем. Однак незабаром у Тернопільському окрузі появився православний єпископ Іоанікій і з допомогою місцевої світської влади намагався повернути місцевих греко-католиків на православ'я. Одночасно римо-католицьке духовенство вимагало підпорядкування парафій цього краю могильовському римо-католицькому єпископу Сестренцевичу. Тоді російський уряд надав унійні парафії в Тернопільському окрузі під адміністрування луцького греко-католицького єпископа Кохановича, хоча той про це не старався. Коханович доручив церковний нагляд над зазначеними деканатами архімандриту Жидичинському Флоріану Корсаку, суфрагану Луцькому. Однак той у 1811 році помер, і відтоді ця територія перебувала у стані церковного хаосу, доки за рішенням Віденського конгресу Тернопільський округ не повернувся до складу Австрії²⁶.

У фондї «Луцька уніатська генеральна духовна консисторія» Державного архіву у Волинській області збереглося близько п'ятдесяти справ, які відображають життя греко-католицьких парафій у Тернопільському окрузі. Перші з них датуються 1811, а останні – 1815 роками. До єпископа Луцького, не дивлячись на всі політичні перипетії та воєнні дії, доходили рапорти місцевих священників про стан церков, копії та витяги з метричних книг, сповідальні відомості, подвірні переписи парафіян, подання деканів про негідну поведінку окремих священників, статистичні дані про кількість парафіян в парафіях і деканатах тощо²⁷. Наприклад, декан Скалатського деканату Юзеф Мікульський у 1814 році надіслав до консисторії підсумкову відомість про природний рух населення в його деканаті

(«Сумаріуш про народжених, померлих одружених та життя інших у Скалатському деканаті»)²⁸. Для істориків буде також цікавий «Подвірний перепис парафіян м. Грималів, передмістя Залуже, Підлісся, Мазурівка, Білий Потік Тернопільського повіту» за 1812 рік²⁹. Усі збережені документи засвідчують, що життя у греко-католицьких парафіях Тернопільського округу не завмерло на час входження цього краю до Російської імперії. Про це нас переконує також розгалужена сітка парафій та велика кількість парафіян у п'яти деканатах Тернопільського округу у 1814 році, відомості про які збереглися у згаданому архіві.

Таблиця 1.

**Кількість вірних у греко-католицьких парафіях п'яти деканатів
Тернопільського округу в 1814 році³⁰**

Скалатський деканат		Грималівський деканат	
<i>Парафія</i>	<i>К-ть вірн. (осіб)</i>	<i>Парафія</i>	<i>К-ть вірн. (осіб)</i>
с. Старий Скалат	1249	с. Глібів	836
м. Скалат	955	с. Грималів	1176
с. Криве	603	с. Зелена	675
с. Гнила Познянка	285	с. Окно	747
с. Зарубінці	283	с. Буцики	430
с. Остап	998	с. Лежанівка	467
с. Ілавча	1085	с. Товсте св. Яна	532
с. Сороськ	968	с. Товсте св. Трійці	328
с. Коновка	940	с. Товсте св. Михайла	463
с. Смолянка	218	с. Борки	414
с. Скоморохи	287	с. Новосілки	290
с. Баворів	896	с. Красне	439
с. Грабовець	498	с. Саджавки	302
с. Ходачків	908	с. Калагорівка	463
с. Колодіївка	570	с. Волиця	251
с. Жеребки Королівські	340	с. Кокошинці	600
с. Жеребки Шляхетські	291	с. Козина	311
с. Галушинці	138	с. Луки	870
с. Ступки	288	с. Фашівка	350
с. Романівна	259	с. Турівка	627
с. Чернилів Руський	583	с. Рожиська	534
с. Куйданці	418	с. Оріховець	466
с. Романове Село	331	с. Черпилівка	380
с. Богданівка	943	с. Качанівка	546
с. Росоховатка	194	с. Іванівка	917
с. Камінки	1148	с. Ладжин	654
с. Хмеліси	487	с. Людківка	216
		с. Кривки	134
Всього	21175	Всього	14278

Залозецький деканат

с. Буцнів	707
с. Куровці	519
с. Гладки	364
с. Черніхів	590
с. Плесковці	272
с. Заруддя	417
с. Мшанець	667
с. Городище	305
с. Носовичі	203
с. Нестеровці	406
с. Ісиповці	201
с. Кукутковці	85
с. Вороб'їв	278
с. Цебрів	375
с. Должанка	669
с. Домаможич	603
с. Забійки	230
с. Ходаків	278
с. Купчинки	684
с. Беняв	328
с. Ішків	777
с. Денисів	1124

Всього 11677**Теребовлянський деканат**

м. Теребовля	2171
с. Настасів	1586
с. Перемилів	759
м. Струсів	1030
с. Дубів	233
с. Верховець	281
с. Іванівка	780
с. Хлоповець	421
с. Глещів	644
с. Лошнів	386
м. Микулинці	1155
с. Мишковці	658
с. Клубовець	637
с. Островчик	746
с. Говилів	833
с. Хоростків	1076
с. Мшанець	337
с. Налуж	455
с. Прошів	320
с. Гумніська	760
с. Щуцин	724
с. Дарахів	932
с. Хмелівка	677

Всього 17527**Тернопільський деканат**

м. Тернопіль	2602	с. Петриків	657
с. Біла	379	с. Читилів	279
с. Плотич	283	с. Івачів	820
с. Яровича	742	с. Матушині	333
с. Дубове	557	с. Чуналів	90
с. Добриводи	726	с. Новики	218
с. Кобила	496	с. Іванчани	454
с. Бенговиця Мала	294	с. Янків	352
с. Бенговиця Велика	858	с. Пром'ятин	456
с. Кулків	279	с. Велика Лука	689
с. Острів	764	с. Кипачка	351
с. Чорторий	203	с. Тонстолей	329
с. Засцянка	280	с. Борки	635
с. Дичків	492	с. Глубочек Великий	1068
с. Смиківичі	279	с. Бойків	389

Всього**16114**

Таким чином, у п'яти деканатах було 130 парафій і 80771 осіб вірних. На один деканат припадали 26 парафій, пересічна парафія налічувала 620 осіб вірних. Лише у п'яти деканатах Тернопільського округу було приблизно стільки ж парафій і вірних, скільки в усій Луцькій греко-католицькій єпархії на початку XIX ст., церковне адміністрування якої поширювалось на три правобережні українські губернії.

Як бачимо, російській владі не вдалося організувати швидкого навернення греко-католиків Тернопілля на православ'я. Очевидно, у другому десятилітті XIX ст. вже дала свої результати та політика Габсбурзької монархії, яка проводилась нею упродовж більше тридцяти років щодо греко-католицької церкви загалом і духовенства зокрема.

- 1 Bieńkowski L. Organizacja Kościoła Wschodniego w Polsce / L. Bieńkowski // Studia nad historią Kościoła Katolickiego w Polsce. Kościół w Polsce. – Kraków: Znak, 1970. – Т. 2: Wiekі XVI–XVIII / Pod red. J. Kłoczowskiego. – S. 864; Kołbuk W. Kościoły wschodnie na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej. 1772–1914 / W. Kołbuk – Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL, 1992. – S. 56.
- 2 Kołbuk W. Kościoły wschodnie na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej. – S. 79.
- 3 Śliwa T. Kościół grekokatolicki w zaborze austriackim / T. Śliwa // Historia Kościoła w Polsce / Pod red. ks. B. Kumora i ks. Z. Obertyńskiego. – Poznań – Warszawa: Pallotinum, 1979. – Т. 2. – Cz. 1. – S. 288–294.
- 4 Цьольнер Е. Історія Австрії / Е. Цьольнер; пер. з нім. З. Дубасевич [та ін.]. – Львів: Літопис, 2001. – С. 315–317; Krętosz J. Archidiecezja lwowska obrządku łacińskiego w okresie józefinizmu (1772–1815) / J. Krętosz. – Katowice: Księgarnia sw. Jacka, 1996. – S. 188–201.
- 5 Krasny P. Architektura cerkiewna na ziemiach ruskich Rzeczypospolitej, 1596 – 1914 / [Text] P. Krasny; Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Jagellońskiego. – Kraków: Universitas, 2003. – S. 200.
- 6 Цьольнер Е. Історія Австрії. – С. 316.
- 7 Текст «Пастирської грамоти» надруковано в: Полное собрание законов Российской империи повелением государя Николая Павловича составленное. Собрание Первое (далее: ПСЗ 1). С 1649 по 12 декабря 1825 года. – СПб.: печатано в типографии II Отделения собственной Его Императорского Величества Канцелярии, 1830. – Т. XXIII. – С. 510–511. Див. також: Рункевич С. Г. История Минской архиепископии (1793–1832): С подробным описанием хода воссоединения западнорусских униатов с православной Церковью в 1794–1796 гг. Исследование Стефана Рункевича / С. Рункевич. – СПб.: Тип. А. Катанского и К?., 1893. – С. 169; Великий А. Г. З літопису християнської України: Церковно-історичні радіолекції з Ватикану / А. Г. Великий. – Рим: в-во оо. Василян, 1975. – Т. 7. – С. 123.
- 8 ПСЗ 1. – Т. XXIII. – № 17384; Акты и документы, относящиеся к устройству и управлению Римско-Католической Церкви в России. – Петроград: Тип. Д. А. Алексеева, 1915. – Т. 1: 1762–1825 гг. – С. 86–87.
- 9 ПСЗ 1. – Т. XXIII. – № 17199.
- 10 Яковенко С. Г. Инославные исповедания (католики, греко-католики) в Российской империи конца XVIII – начала XX вв.: государственная политика, церковно-административное устройство / С. Г. Яковенко // Церковь в истории России: сб. ст. / ред. кол. Белхова М. И. (отв. ред.) [и др.] – М.: ИРИ РАН, 2005. – С. 194.
- 11 Рункевич С. Г. История Минской епархии. – С. 229.

- 12 ПСЗ 1. – Т. XXIII. – № 17318.
- 13 ПСЗ 1. – Т. XXIII. – № 17384; Акты и документы, относящиеся к устройству и управлению римско-католической церкви в России. – С. 86–87.
- 14 Рункевич С. Г. История Минской епархии. – С. 400.
- 15 Там само. – С. 443.
- 16 Підраховано на підставі: Kołbuk W. Kościoły wschodnie na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej. – S. 256–590.
- 17 ПСЗ 1. – Т. XXIII. – № 19156.
- 18 Акты и документы, относящиеся к устройству и управлению римско-католической церкви в России. – С. 111–112.
- 19 Likowski E. Dzieje kościoła unickiego na Litwie i Rusi w XVIII i XIX wieku uważane głównie ze względu na przyczyny jego upadku / E. Likowski; wyd. drugie. – Warszawa: Gebethner i Wolff, 1906. – Cz. II. – S. 13–15; 20–21.
- 20 Візитація 1800 року мала такі рубрики: церква, церковний інвентар, церковні книги, дзвіниця, школи і шпитали, нерухоме майно, церковне братство, будинок пароха, парох, парафія (див., наприклад, Державний архів Волинської області (далі: Держархів Волинської області). – Ф. 382. – Оп. 2. – Спр. 22).
- 21 Monumenta Ucrainae historica. Collegit Andreas Šeptyckyj – Romae, 1969. – V. 8: 1808–1839. – P. 325; Theiner A. Die neuesten Zustände der katholischen Kirche beider Ritus in Polen und Russland seit Katherina II bis auf unsere Tage. Mit einem Neublick auf die Russische Kirche und ihre Stellung zum heiligen Stuhle seit ihrem Unstehen bis auf Katharina II / R. Theiner. – Ausburg: Verlag der Karl Kollmann'schen Buchhandlung, 1841. – S. 369.
- 22 Описание документов Архива западно-русских униатских митрополитов / Сост. С. Г. Рункевич. – СПб.: Синодальная тип., 1907. – Т. 2: 1701–839. – № 3128, 3129.
- 23 Сироткин В. Г. Дуэль двух дипломатий: Россия и Франция в 1801–1812 гг. [Текст] / В. Г. Сироткин. – М.: Наука, 1966. – С. 130.
- 24 Chwalba A. Historia Polski, 1795–1918 ; wyd. III. / A. Chwalba. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2000. – S. 244.
- 25 Зашкільняк Л. Історія Польщі. Від найдавніших часів до наших днів / Л. Зашкільняк, М. Крикун. – Львів: Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2002. – С. 269.
- 26 Великий А. Г. З літопису християнської України. – С. 205.
- 27 Див., наприклад: Держархів Волинської області. – Ф. 382. – Оп. 2. – Спр. 152, 158, 162, 163, 165, 178, 182, 226.
- 28 Там само. – Спр. 226. – Арк. 2.
- 29 Там само. – Спр. 184.
- 30 Складено за: Держархів Волинської області. – Ф. 382. – Оп. 2. – Спр. 226.

SUMMARY

Oksana Karlina

GREEK CATHOLIC CHURCH IN TERNOPIŁ' AREA AT THE BEGINNING OF THE 19-TH CENTURY

The article considers the state of Greek Catholic church communities in Ternopil district in 1814 which belonged to Lutsk Greek Catholic church community for some period of time and had the church-administrative status. Conclusions are made about the preservation of the structure of the Greek Catholic Church in that part of Eastern Galychyna, which was the part of the Russian Empire in 1809-1815, notwithstanding the policy of the liquidation of this church, led by the Russian government in Volyn.

Key words: Greek Catholic Church, Lutsk Greek Catholic bishopric, Napoleonic wars, church outline, Ternopil district.